O‘zbekiston taraqqiyot strategiyasida islohotlarning muvaffaqiyati, ko‘p jihatdan, insonning ongli ishtiroki va mas’uliyatiga bog‘liq ekani ko‘rinadi [1].

Xulosa va munozara. Maqola doirasida Yangi O‘zbekistonda yoshlar ma’naviy immunitetini shakllantirish muammosi falsafiy yondashuvda qayta talqin qilindi. Ma’naviy immunitet shaxsning ichki barqarorligi bo‘lib, u qadriyatlar iyerarxiyasi va bilish intizomi birlashganda kuchayadi. Aksiologik asoslar yosh ongida oliy qadriyatlarni tanlash, ma’no va maqsadni barqarorlashtirish, vijdoniy filtrni mustahkamlash orqali himoya mexanizmini yaratadi [5]. Gnoseologik asoslar esa manba va dalil bilan ishlash, tanqidiy fikrlash, talqin va faktni farqlash, kognitiv xatolarni tanish, raqamli muhitda axborotni tekshirish kompetensiyalarini rivojlantirish orqali himoya mexanizmini amaliy holga keltiradi [6]. Davlat strategik va normativ hujjatlarida ma’naviy-ma’rifiy ishlar va mafkuraviy immunitetga doir vazifalar belgilanganligi ushbu falsafiy mantiqni institutsional darajada qo‘llab-quvvatlaydi [1], [2], [3], [4].

Amaliy jihatdan eng muhim xulosa shundan iboratki, ma’naviy immunitetni kuchaytirish uchun tadbirlar ko‘pligi yetarli emas, mazmuniy mezonlar va o‘lchab bo‘ladigan kompetensiyalar zarur. Oila, ta’lim muassasasi va jamoatchilik makoni uyg‘un ishlaganda, yoshlar ongida barqaror ma’no, mas’uliyatli erkinlik va 32ntellectual ehtiyotkorlik shakllanadi. Ana shunda, ma’naviy immunitet “tashqi tahdid”ga javob bo‘lib qolmay, yoshning hayotiy strategiyasiga, mehnat madaniyatiga va fuqarolik pozitsiyasiga aylana oladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

(1). O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti. “2022–2026-yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida”gi farmon. PF-60. 28.01.2022. LexUZ. URL: https://lex.uz/docs/-5841063 (murojaat sanasi 16.02.2026).

(2). O‘zbekiston Respublikasi qonuni. “Yoshlarga oid davlat siyosati to‘g‘risida”. O‘RQ-406. 14.09.2016. Lex UZ. URL: https://lex.uz/docs/-3026246 (murojaat sanasi 16.02.2026).

(3). O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti. “Ma’naviy-ma’rifiy ishlar samaradorligini oshirish bo‘yicha qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi qaror. PQ-4307. 03.05.2019. LexUZ. URL: https://lex.uz/docs/-4320700 (murojaat sanasi 16.02.2026).

(4). O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti. “Ma’naviy-ma’rifiy ishlar tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi qaror. PQ-5040. 26.03.2021. LexUZ. URL: https://lex.uz/docs/-5344692 (murojaat sanasi 16. 02.2026).

(5). “Ma’naviyatshunoslik” darsligi. Toshkent, 2022. PDF. URL:https://api.scienceweb.uz/storage/ publication _files/1944/5092/63b86720ee84a_Ma%27naviyatshunoslik%20darsligi%20%20%D0%BD%D0%B0%D1%88%D1%80%D0%B4%D0%B0%D0%B3%D0%B8%20%D1%81%D0%BE%D0%BD%D0%B8.pdf(murojaatsanasi16.02. 2026).

(6). Madayeva Sh.O. va boshq. Falsafa. O‘quv qo‘llanma, Toshkent, 2019, 515-bet. URL: https://turan-edu.uz/media/books/2026/01/25/Falsafa.Sh.Madayeva_va boshqalar-2019.pdf (murojaat sanasi 16.02.2026).

Safarov Nurbek Abdivaliyevich (Qarshi davlat universiteti “Falsafa va sotsiologiya” kafedrasi katta o‘qituvchisi, PhD; safarovnurbek78@gmail.com)

JINOYATCHILIKNING JAMIYAT HAYOTIGA TA’SIRI

Annotatsiya. *Jinoyatchilikning jamiyat hayotiga ta’siri juda ko‘p qirrali, asosan, salbiy bo‘lib, jamiyatning deyarli barcha sohalariga chuqur iz qoldiradi. Jinoyatchilik nafaqat alohida shaxslarga, balki butun jamiyatning barqarorligi, iqtisodiyoti, ma’naviyati va xavfsizligiga zarar yetkazadi. Maqolada jinoyatchilikning yuzaga kelishi, uning sabab va oqibatlari hamda ta’sir mexanizmlari o‘rganilgan.*

Kalit so‘zlar: *jinoyat, profilaktika, xavfsizlik, jinoyatchilik, huquqbuzarlik, axloqiy me’yorlar, ijtimoiylashuv, ijtimoiy xavf, ayb, jazo.*

ВЛИЯНИЕ ПРЕСТУПНОСТИ НА ЖИЗНЬ ОБЩЕСТВА

Аннотация. *Влияние преступности на жизнь общества очень многогранно и в основном негативно, оставляя глубокий след практически во всех сферах жизни общества. Влияние преступности на жизнь общества очень многогранно и в основном негативно, оставляя глубокий след практически во всех сферах жизни общества. Преступность наносит ущерб не только от-дельным людям, но и стабильности, экономике.*

Ключевые слова: *преступность, профилактика, безопасность, преступность, правонарушение, этические критерии, социализация, социальный риск, вина, наказание.*

THE IMPACT OF CRIME ON THE LIFE OF SOCIETY

Annotation. *The impact of crime on the life of society is very multifaceted and largely negative, leaving a deep imprint on almost all spheres of society.nnotation. The impact of crime on the life of society is very multifaceted and largely negative, leaving a deep imprint on almost all spheres of society. Crime harms not only individuals, but the stability, econo.*

Key words: *crime, prevention, security, crime, delinquency, mental institutions, socialization, social risk, guilt, punishment.*

Kirish (Introduction). Barcha davrlarda har qanday kishilik jamiyatida uning ijtimoiy-iqtisodiy, siyosiy va ma'naviy barqarorligiga salbiy ta'sir ko'rsatadigan, ravnaqini sekinlashtiradigan omillar, hodisalar, jarayonlar mavjud bo'ladi. Ularga e'tiborsizlik, ularni bartaraf etishdagi qat'iyatsizlik jamiyat uchun tom ma'noda "qimmatga tushishi" aniq. Chunki mazkur salbiy omil va hodisalar pirovardida jamiyatni parokanda qiladi, uning yorug' kelajakka bo'lgan imkoniyatlarini behuda sovurib yuboradi. Lekin hech bir salbiy omil barqarorlik va taraqqiyotga jinoyatchilik hodisasichalik putur yetkazmaydi. Uning jamiyat hayotiga salbiy ta'siri keng ko'lamligi, davomiyligi va xatarliligi bilan xarakterlanadi.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili (Literature review). So'nggi yillarda mavzuga doir qator e'tiborga loyiq monografiya va maqolalar ilmiy jamoatchilik hukmiga havola qilindi. Xususan, xorijiy mamlakatlarda J.Abraxam, Y.Kang, V.Chekkato, P.Nesman, F.Duarte, S.Gao, L.Lyungkvist, F.Chjan, S. Rattiklarning ilmiy ishida ijtimoiy muhit bilan jinoyatchilik darajasi o'rtasidagi aloqadorlik, M.K.Anser, Z. Yusuf va A.A.Nassani ilmiy ishida jinoyatchilik va ijtimoiy xarajatlar o'rtasidagi dinamik bog'liqliklar, G.S. Bekker ilmiy ishida jinoyat uchun jazolashning iqtisodiy yondashuvlari, A.Kroford va J.Gudeylarning ilmiy ishida jabrlanuvchi nuqtayi nazarini ifodalash masalalari, S.Tyudor, R.Vaysman, M.Proyev va K. Rossmanitlarning ilmiy ishlarida jinoyat adliyasi muammolari o'rganilgan. O'zbekistonda ham mavzuning turli aspektlari atroflicha tadqiq qilingan. Masalan, L.R.Isayev o'z ilmiy ishida shaxsning hayoti va sog'lig'iga qarshi jinoyatlar mohiyatiga, I.N.Ismatov sog'liqqa qarshi jinoyatlar mohiyatiga, I.I.Muxitdinov jinoyatchilik geografiyasi masalalariga, S.Niyozova shaxsga qarshi zo'rlik ishlatib sodir etiladigan jinoyatlar profilaktikasi uslublariga, U.Sobirov va F.Xudoyqulovlar jinoyat belgilariga o'z e'tiborini qaratgan. Biroq ko'rsatilgan ilmiy ishlarning birortasida jinoyatchilik ijtimoiy hodisasining falsafiy asoslarini ochib berish maqsad qilinmagan.

Tadqiqot metodologiyasi (Research Methodology). Tadiqiqot ishida dialektik tahlil, tarixiy tahlil, ijtimoiy tahlil, mantiqiy tahlil, kontent-tahlil, solishtirma tahlil kabi ilmiy bilish usullaridan foydalanilgan.

Tahlil va natijalar (Analysis and results). Jinoyatchilik ta'siriga eng sezgir sohalardan biri jamiyatning moddiy poydevori bo'lmish iqtisodiy tizimdir. Chunki jinoyatchilik ta'sirida, birinchi navbatda, shikast ko'radigan, barqaror faoliyat ko'rsatishdan mosuvo bo'ladigan soha aynan iqtisodiyotdir. Jinoyatchilik darajasi oshishi iqtisodiy munosabatlarning izchil rivojini buzadi, ishlab chiqarish, taqsimot va iste'mol jarayonlariga izdan chiqaradi.

Jamiyatda jinoyatchilik darajasining o'sishi undagi ishbilarmonlik muhitini zaiflashtiradi. Jinoyatlar muttasil ravishda ko'payib borayotgan, mol-mulk hamda moliyaviy resurslarni muhofaza qilish imkoniyatlari cheklanayotgan bir vaziyatda tadbirkorlar va investorlarning iqtisodiy faolligi susayadi, iqtisodiyotning turli sohalariga ichki va xorijiy sarmoyalar oqimi qisqaradi. Buning oqibati o'laroq, turfa sektorlarda ishlab chiqarish samaradorligi pasaya boradi, iqtisodiy o'sish sur'atlari sekinlashadi. Aynan shuning uchun ham Birlashgan Millatlar Tashkiloti, Xalqaro valuta jamg'armasi kabi tashkilotlar jinoyatchilik darajasi yuqori bo'lgan yurtlarda yalpi ichki mahsulotning o'sish sur'atlari sekinlashganini qayd qilmoqdalar. Ularning ma'lumotlariga qaraganda, rivojlanayotgan mamlakatlar jinoyatchilik oshishi ortidan yiliga 40 milliard dollar yo'qotmoqdalar [1].

Jinoyatchilik darajasi nafaqat ishbilarmonlik muhitiga, balki mamlakatdagi mehnat bozoriga ham ta'sir ko'rsatishi mumkin. Jumladan, mansabning suiiste'mol qilinishi, mulkning noqonuniy egallab olinishi, iqtisodiy firibgarlik kabi jinoyatlar sonining ko'payishi ortidan ishlab chiqarish resurslarining noto'g'ri taqsimoti keskinlashaveradi. Bu esa ko'plab jamiyat a'zolarining mazkur taqsimotdan chetda qolishiga, ishsizligiga sabab bo'ladi. Bunday vaziyatdan, birinchi navbatda, yoshlar aziyat chekadilar, albatta. Ularning ijtimoiy tuzumdan, mavjud realiyalardan noroziligi oshib boradi [2].

Jinoyatchilikning ayrim turlari muqarrar ravishda yashirin iqtisodiyotning vujudga kelishiga sabab bo'ladi. Masalan, qaysiki jamiyatda kontrabanda, noqonuniy pul aylanmasi bilan bog'liq jinoyatlar avj olsa, o'sha jamiyatda yashirin iqtisodiyot ko'lami katta bo'ladi. Yashirin iqtisodiyot ko'lami kengaygani sayin jamiyat a'zolarining rasmiy iqtisodiy faoliyatdagi ishtiroki zaiflashadi. Buning natijasi o'laroq, davlat budjetiga soliq tushumlari keskin kamayadi, hukumat tomonidan ijtimoiy dasturlarni moliyalashtirish imkoniyatlari cheklanadi [3].

Jinoyatchilik jamiyatning siyosiy barqarorligi va davlat boshqaruvining samaradorligiga tahdid soluvchi muhim ijtimoiy omil hisoblanadi. Chunki har qanday davlatning barqaror faoliyati qonun ustuvorligi, fuqarolarning davlat idoralariga bo'lgan ishonchi va adolat tamoyillarining ta'minlanishiga bog'liq. Jinoyatchilik darajasi oshgani sayin fuqarolar huquq va erkinliklari poymol etilishi holatlari ko'payib, huquqiy me'yorlar hayotda amal qilmaydigan holat vujudga keladi. Bunday vaziyatda jamiyatda qonun va huquq ustuvorligiga nisbatan ishonch so'nadi, huquqni muhofaza qiluvchi organlar faoliyati samarasiz deb

baholanadi. Natijada fuqarolar davlatning jinoyatchilikka qarshi kurashish borasidagi imkoniyatlariga ishonmay qo'yadilar, bu esa jamiyatdagi umumiy siyosiy muhitni beqarorlashtiradi. Vaholanki, davlat institutlariga bo'lgan ishonchsizlik har qanday siyosiy tizim uchun eng xavfli ijtimoiy holatlardan biridir. Chunki bu ishonchsizlik fuqarolar siyosiy faolligini benihoya pasaytiradi, ularni davlat ishlaridan chetlashtiradi. Ishonchsizlik kuchaygan sharoitda aholi jamiyat taraqqiyoti uchun muhim bo'lgan siyosiy jarayonlarda ishtirok etmay qo'yadi: saylovlarda qatnashish, ijtimoiy dasturlarga ko'mak berish, islohotlarni qo'llab-quvvatlash kabi faoliyatlar susayadi. Bu esa davlatning ichki resurslarini safarbar qilish imkoniyatlarini cheklab, demokratik jarayonlarning izchil rivojiga to'sqinlik qiladi.

Agar davlat jinoyatchilik darajasi oshgan sharoitda ham unga qarshi samarali choralar ko'rmasa, bu holat nafaqat huquqiy tizimdagi beqarorlikni, balki davlat boshqaruvi tizimidagi boshboshdoqlikni ham keltirib chiqaradi. Jinoyatchilikning ayrim turlari davlatning ichki tuzilmalariga qadar singib borish xususiyatiga ega. Davlat o'z vaqtida ta'sirchan choralar ko'rmagan taqdirda, jinoiy guruhlar va korrupsiyaviy elementlar davlat boshqaruv organlariga kirib boradi. Bunday vaziyatda korrupsiya va mansabni suiiste'mol qilish hollari tobora kuchayadi. Davlat lavozimlaridan shaxsiy manfaat yo'lida foydalanish, davlat resurslarini noqonuniy ravishda talon-taroj qilish, tanish-bilishchilik va manfaatdorlik asosida qarorlar qabul qilish holatlari avj oladi. Bu esa jamiyat ko'z o'ngida davlat institutlari obro'sini keskin pasaytiradi [4].

Jinoyatchilik elementlarining davlat organlari tarkibiga kirib qolishi davlat boshqaruvi mohiyatini ham o'zgartiradi. Bunday sharoitda davlat qarorlari umummilliy yoki umuminsoniy manfaatlardan kelib chiqib emas, balki ma'lum tor guruhlar yoki manfaatdor doiralar foydasi yo'lida qabul qilina boshlaydi. Bu jarayon siyosiy elitaning jamiyatdan uzilib qolishiga, hokimiyat legitimligining yo'qolishiga, davlat boshqaruvida ijtimoiy adolat tamoyillarining buzilishiga olib keladi [4].

Jinoyatchilik darajasi jamiyatda avj pallasiga yetganidan so'nggina unga qarshi kurash choralarining tashkil etilishi, ko'p hollarda, samarali natija bermaydi. Chunki bunday vaziyatlarda jinoyatchilik faqat ayrim shaxs yoki guruhlarning ong-u-shuuriga emas, butun ijtimoiy tuzumga singib ulguradi. Shu boisdan davlat aholi ishonchini tiklash va ijtimoiy adolatni qaror toptirish uchun tez va keskin choralar ko'rishga majbur bo'ladi. Lekin tarixiy tajriba shuni ko'rsatadiki, bu yo'lda ko'rilgan qat'iy choralar ko'p hollarda huquq ustuvorligi tamoyilini zaiflashtiradi. Davlat qonuniy yo'llar bilan emas, balki kuch ishlatish, jazolash va repressiv siyosat orqali tartib o'rnatishga harakat qila boshlaydi. Natijada qonun ustuvorligi tamoyili o'rnini kuch ustuvorligi prinsipi egallaydi. Boshqacha aytganda, jinoyatchilikka qarshi kurash ilinjida inson huquq va erkinliklari cheklanadi, huquqni muhofaza qilish organlariga ortiqcha vakolatlar beriladi. Mazkur choralar ta'sirida huquqiy tizimning asosiy mohiyati inson huquq va erkinliklarini himoya qilishdan emas, davlatning nazorat mexanizmlarini mustahkamlashdan iborat bo'lib qoladi. Qat'iy choralar qisqa muddatli natijalar berishi ham mumkin. Yuzaki qaraganda, jamiyatdagi tartib-intizom, huquq me'yorlariga itoatkorlik tiklangandek, jinoyat darajasi pasaygandek ko'rinadi. Biroq kengroq fikrlaganda, bunday xarakterdagi choralar jamiyatda qo'rquv muhitining shakllanishiga, fuqarolar siyosiy va ijtimoiy faolligining pasayishiga olib keladi. Shu sababdan jinoyatchilikka qarshi kurash muttasil ravishda olib borilishi, kompleks yondashuvga tayanishi, faqat jazo choralariga emas, balki ijtimoiy adolat va iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash, ta'lim va tarbiya samarasini oshirish choralariga ham asoslanmog'i darkor.

Jinoyatchilik har qanday jamiyatning ijtimoiy sohasiga, uning barqaror va uyg'un ravnaqiga ham jiddiy tahdid soladi. Ma'lumki, jamiyatning ijtimoiy sohasi alohida shaxslar, turfa guruhlar va institutlar o'rtasidagi munosabatlar yig'indisidan tarkib topadi [5]. Uning uyg'un faoliyati esa jamiyatdagi ijtimoiy adolat, fuqarolararo hamjihatlik, hamkorlik darajasiga bog'liq. Jinoyatchilik ijtimoiy sohaning aynan ana shu zaminlarini yemirishi bilan xavfli.

Jinoyatchilik darajasi oshib borayotgan jamiyatlarda turli ijtimoiy tabaqalar, sinflar, guruhlar o'rtasidagi tengsizlik o'tkirlasha boradi. Ayniqsa, firibgarlik, korrupsiya va moliyaviy manipulatsiyalar kabi jinoyatlar sonining ko'payishi natijasida muayyan guruhlar (mansabdorlar, biznes elitasi vakillari, davlat hokimiyatiga ta'sir ko'rsatishga qodir kishilar) qo'lida qonunga xilof yo'llar bilan topilgan moliyaviy resurslar jamlanib qoladi. Bu holat jamiyatdagi boylikning adolatsiz taqsimotiga olib keladi hamda iqtisodiy iyerarxiyani keskinlashtiradi. Natijada mehnatkash va qonunga itoatkor aholi qatlamining turmush darajasi pasayadi, ularning mehnat orqali hayot sifatini yaxshilash, kundalik ehtiyojarini qondirish imkoniyatlari cheklanadi. Huquqiy me'yorlar va qonunlarga amal qilishga odatlangan fuqarolar o'zlarini go'yoki "jazolangandek", muayyan imkoniyatlardan mahrum qilingandek his eta boshlaydilar [6].

Jinoyatchilik darajasining oshishi ortidan yuzaga kelgan tengsizlik ijtimoiy antagonizmni benihoya kuchaytiradi. Turli tabaqalar o'rtasidagi ishonchsizlik va raqobat ruhi jamiyat ichida ichki segregatsiyani keltirib chiqaradi, ya'ni, odamlar o'zlariga o'xshash iqtisodiy yoki madaniy qatlam vakillari bilangina muloqot qilishni afzal ko'ra boshlaydilar. Tabiiyki, bunday nomaqbul vaziyat kishilardagi ijtimoiy mas'uliyatni, faol fuqarolik pozitsiyasini zaiflashtiradi, ijtimoiy hamjihatlik va fuqarolararo hamkorlikni yemiradi.

Jinoyatchilik darajasining oshishi ortidan yuzaga kelgan ishonchsizlik muhitida ijtimoiy mobillik ham zaiflashadi. Jmiyat a'zolari o'z halol mehnati, zaruriy bilimlari, tashabbuskorligi orqali yuqori ijtimoiy maqomga erishish imkoniyatiga ishonmay qo'yadilar. Bu hol jamiyatda stagnatsiya holatini keltirib chiqaradi [7]. Jamiyatda jinoyatchilik darajasining oshib ketishi yosh avlod faoliyatiga, ayniqsa, jiddiy ta'sir ko'satadi. Ko'zlangan hayotiy maqsadlarga qonuniy yo'llar bilan erishish imkonsizligiga amin bo'lgan yigit va qizlar halol mehnat va bilim orqali muvaffaqiyatga yetishishga oshiqmay qo'yadilar. Bunday muhitda ular qonuniy yo'llar bilan yuqori maqomga yetishishga emas, tez boyishning noqonuniy usullariga moyil bo'lib boradilar.

Xulosa. Jinoyatchilik ijtimoiy institutlarning faoliyatiga ham salbiy ta'sir ko'rsatadi. U ta'lim, sog'liqni saqlash, huquqni muhofaza qilish tizimi kabi institutlar faoliyatini izdan chiqaradi. Jinoyatchilik darajasi yuqori bo'lgan muhitda ta'lim muassasalari axloqiy va moddiy tanazzulga yuz tutadi. Masalan, ta'lim tizimida korrupsiyaning ildiz otishi bilim va malaka asosida emas, balki pora va tanish-bilishchilik orqali muvaffaqiyat qozonishni odatiy holga aylantiradi. Mazkur ijtimoiy illat iqtisodiyotning turli sektorlari uchun zarur bo'lgan kadrlar sifatini pasaytirib yuboradi. Tibbiy muassasalardagi korrupsiya, dori vositalarining noqonuniy aylanmasi, davlat mablag'larining manfaatdor shaxslar tomonidan talon-taroj qilinishi aholi salomatligiga to'g'ridan to'g'ri tahdid soladi. Huquqni muhofaza qilish organlaridagi adolatsizlik tizimning jinoyatlarga qarshi samarali kurashish qobiliyati susaytiradi. Bundan tashqari, jinoyatchilik ommaviy axborot vositalari, fuqarolik jamiyati institutlari faoliyatiga ham salbiy ta'sir ko'rsatadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

(1). ООН: международная преступность зарабатывает $870 млрд в год.// www.bfm.ru, 2012, 16 июля.

(2). Подольный Н.А., Подольная Н.Н. Взаимосвязь уровня преступности и экономической пассивности населения на рынке труда. Известия высших учебных заведений. Поволжский регион. "Общественные науки", 2018, № 1, 57–66 с.

(3). Муминов Н.Г. Яширин иқтисодиётнинг моҳияти, сабаблари ва оқибатлари: назарий ёндашув. "Иқтисод ва молия", 2016, 8-сон, 1–7-бетлар.

(4). Злолтникова Е.В. Влияние организованной преступности на политическую безопасность Российской Федерации. Автореф. на соиск. уч. степ. канд. полит. н., М., МГОУ, 2011, с. 15–19.

(5). Спиркин А.Г. Философия. М., "Гардарики", 2006, с. 518.

(6). Anser M.K., Yousaf Z., Nassani A.A. et al. Dynamic linkages between poverty, inequality, crime, and social expenditures in a panel of 16 countries: two-step GMM estimates. Economic Structures 2020, № 9, p. 43.

(7). Гриненко И. Влияние организованной преступности на социальную структуру общества. "Закон и жизнь", 2013, № 10/2, 86–89 с.

Ergashev Oybek Qaxramon o'g'li (Qo'qon universiteti "Ijtimoiy fanlar" kafedrasi o'qituvchisi)

QADRIYATLAR TIZIMLI TUZILMA SIFATIDA: IJTIMOIY-MADANIY YONDASHUV

Annotatsiya. *Ushbu maqolada qadriyat tushunchasi ijtimoiy-madaniy tizim sifatida tadqiq etiladi. Maqolada qadriyat o'zaro iyerarxik munosabatlarga kirishuvchi element (component)lardan tashkil topgan tizimli tuzilma sifatida o'rganiladi. Tuzilmani tashkil etuvchi elementlar soha va yo'nalishlarga qarab farqlanadi hamda o'z navbatida ijtimoiy-madaniy jihatdan o'ziga xos xususiyatga ega bo'ladi. Tizim doirasida qadriyatlar bir-biri bilan mos kelishi yoki, aksincha, zid bo'lishi mumkin.*

Kalit so'zlar: *ingliz tili, o'zbek tili, terminologik tizim, nutq, terminlar, qadriyat, tizim, tuzilma, iyerarxiya, o'zaro ta'sir, element, madaniy qadriyat.*

Эргашев Ойбек Кахрамонович (Университет Коканда, преподаватель кафедры социальных наук)

ЦЕННОСТИ КАК СИСТЕМНАЯ СТРУКТУРА: СОЦИОКУЛЬТУРНЫЙ ПОДХОД

Аннотация. *В данной статье рассматривается понятие ценности как социокультурной системы. Ценность изучается как системная структура, состоящая из элементов (компонентов), вступающих во взаимные иерархические отношения. Элементы, составляющие структуру, различаются в зависимости от области и направления и, в свою очередь, обладают социокультурно специфическими характеристиками. В пределах системы ценности могут быть взаимно совместимыми или, наоборот, противоречивыми.*

Ключевые слова: *английский язык, узбекский язык, терминологическая система, речь, термины, ценность, система, структура, иерархия, взаимодействие, элемент, культурная ценность.*

Ergashev Oybek Qaxramon o'g'li (Kokand University, Teacher, Department of Social Sciences)

VALUES AS A SYSTEMATIC STRUCTURE: A SOCIO-CULTURAL PERSPECTIVE

Annotation. *This article examines the concept of value as a socio-cultural system. The article studies value as a systematic structure consisting of elements (components) that enter mutual hierarchical relationships. The elements that make up the structure vary depending on the field and direction and, in turn,*